

Autisme - neurodiversitet og sansemotorik

Torsdag d. 18. september 2025

Lars Nørgaard, Jakob Hjortshøj og Kirsten Bundgaard

1

Kirsten Bundgaard

- Uddannet fysioterapeut
- Psykiatrisk Hospital Aarhus – kropsterapi
 - Diplomudd. - Lærende- og ledende funktioner
 - Videreudd. i Supervision og kognitive funktioner
- Underviser på fysioterapiuddannelsen
- Langagerskolen – forskningsprojekt – PPT
 - Master i læreprocesser
 - Studio III instruktør, ATLASS
- Neuro-Team –
 - Konsulent med speciale i autisme og ADHD, VISO-specialist
 - Specialistgodkendt i pædiatrisk fysioterapi
 - Studio 3, ATLASS, og HAPPY-coach
 - Fysioterapeut og Pædagogisk vejleder
 - NARM – traumebehandling

2

Lars Nørgaard

- Uddannet pædagog
- Arbejdet på botilbud fra 2009-2016
- 2016- nu
- Forstander I Fonden Huset Scheving
- skabt, stiftet oprettet Fonden Huset Scheving
 - Et højt autismespecialiseret botilbud
 - Et selvejende botilbud for voksne mennesker med Autisme
 - En bestyrelse
 - Ledelse uden Stemmeret
- LA2 certificeret
- H.A.P.P.Y coach
- Uddannet systemisk leder v. Macmann Berg

3

Samtykke

4

Sansernes betydning for vores udvikling

- Vi lærer at forstå verden og os selv gennem vores sanser.
- Jo bedre vi kan tolke, forudsige/genkende, integrere og forstå de sansesignaler, vi opfatter, jo bedre forstår vi os selv og den verden der er omkring os.

5

Hjernearbejde - Sanseperception - Sanseintegration

Forudsigelse/forforståelse af situationen

- **opfattelse** af det, jeg sanser med mine ydre og indre sanser
- **tolkning** af de sansesignaler jeg modtager
 - sammenligning med min forudsigelse/forforståelse
 - hvad er det, jeg sanser?
 - hvor kommer sansepåvirkningerne fra?
 - hvor kraftig er påvirkningerne?
 - hvornår begynder de og hvornår holder de op?

6

Hjernearbejde - Sanseperception - Sanseintegration

- **forståelse** af sansesignalerne – hvad betyder det, jeg sanser? hvordan stemmer det overens med min forudsigelse/forforståelse?
 - Godt – rolig – tjek (habituering - tilvænning)
 - Forkert – urolig (sensitizering - på vagt, årvågen)
 - lagre en ny viden/forudsigelse

7

Sansemodulation - integration

- Måden hvorpå hjernen på et automatisk ubevidst plan regulerer sin egen aktivitet ved at sammenligne, sortere - fremme eller hæmme beskeder fra sansesystemet.

8

Extero-ception De ydre sanserne

Extero-ception:
Hvordan jeg oplever
omverdenen igennem
syn, hørelse, lugt,
smag og følesans?
Min opmærksomhed
på *min* omverden

9

Proprio-ception - indre og ydre sanser

Proprio-ception:
Hvordan jeg oplever min
krop i forhold til
omverdenen? Min
opmærksomhed på *kroppen*
(samarbejde mellem
stillingsmuskel-, ligevægts-,
og den taktile sans =
balance, kropsopfattelse,
bevægelse, rum/retning,
orientering)
Kropsbevidsthed

10

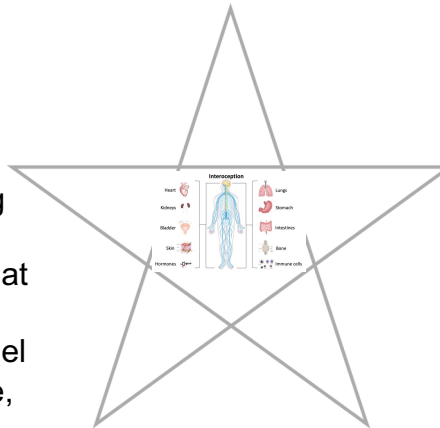
Intero-ception De indre sanserne

Intero-ception:

Hvordan jeg har det?

Receptorer findes i hele kroppen, bl.a. hjerte, blære, mave, andre organer, kønsdele, muskler, knogler og hud

Styrer de indre organer – gør at vi kan mærke sult, tørst, mæthed, ubehag, kløe, seksuel opstemthed, udmattet, smerte, toiletrang, temperatur m.m.

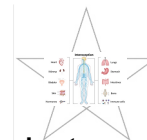
11

Intero-ception

De interoceptive sanser hjælper os med at omsætte og integrere det, vi opfatter fra kroppen til noget forståeligt – et signal, en emotion/følelse og noget vi kan handle på

- Tunge øjenlåg, sløv muskulatur og en tåget hjerne
→ træt/søvnig → gå i seng/få sovet
- Gåsehud/kulderystelser og spændte muskler
→ kulde/fryse → tage mere tøj på
- Hurtig puls, hjertebanken, sommerfugle i maven, rystende hænder → nervøs → søge væk fra den utrygge situation/tryghed hos andre

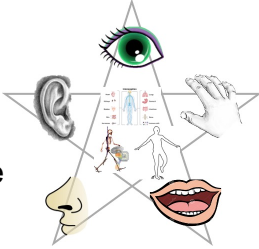

12

Ubalance mellem de ydre og de indre sanserne

- Mange mennesker inden for det neurodivergente område anvender næsten alle deres ressourcer på at opfatte, bearbejde, kontrollere forforståelse og håndtere indtryk fra de **ydre** sanser.
- Dette sker på bekostning af de ressourcer, der er til rådighed for at opfatte, bearbejde, kontrollere forforståelse og håndtere indtryk fra de **indre** sanser.

13

Ubalance mellem de ydre og de indre sanser.

Det betyder, at rigtig mange mennesker oplever udfordringer med;

- at mærke sig selv og koordinere kroppens bevægelser
 - er måske lidt mere ukoordinerede end andre
- at tolke de sensoriske signaler, der kommer fra kroppen
 - hvad betyder det jeg mærker?
- at omsætte sensoriske signaler til handling
 - hvad skal jeg gøre i forhold til dette?

14

Lars svarer på spørgsmål

- Hvad var det præcist, der fik jer til at overveje en kropsbaseret tilgang som en nøgle til Jakobs udvikling og trivsel?

15

Hvad kan vi gøre for at hjælpe?

- Vi kan afdække, det mentale niveau og hvilke sansemæssige udfordringer den enkelte har
 - Undersøge vedkommendes
 - kognitive niveau
 - ressourcer og udfordringer (stressniveau)
 - Hvilke sansereaktioner er udfordret?
 - Hypo- eller hyperreaktive udfordringer?
 - "Sansesult eller Sansemæt"
 - Afbalancering mellem de ydre og de indre sanser

16

Lars svarer på spørgsmål

Hvilke konkrete handlinger har I taget for at gøre en mærkbar forskel i Jakobs liv, og hvordan vurderer I effekten af jeres indsats?

17

Lars svarer på spørgsmål

- Hvordan har I integreret massagen fra behandlingen ind i jeres daglige rutiner, og hvordan sikrer I, at personalet skaber genkendelighed gennem bevægelser og lyde?

18

Lars svarer på spørgsmål

- Hvad har været svært i processen?
 - Hvad skulle I begynde med?
 - Hvad skulle I gøre mere af?
 - Hvad skulle I gøre mindre af?
 - Hvad skulle I helt stoppe med?
- Hvordan har I brugt den opnåede viden til at løfte hele jeres praksis og arbejde mere effektivt med lignende tilfælde?

19

Affektsmitte

- Affektsmitte hos mennesker med en anderledes sansning
 - Personen sanser/fornemmer stemninger, men ved ikke altid hvor stemningen kommer fra
 - Personen kan have svært ved at mærke, om stemningen/følelsen er min eller
 - Personen kan blive positiv/negativ påvirket af en andens stemning

20

Video med Jakob om affektsmitte

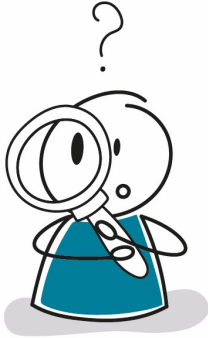

21

Lars svarer på spørgsmål

- Hvordan arbejder I med personalets mentale tilstand og affektsmitte for at sikre en stabil og rolig atmosfære for beboerne?

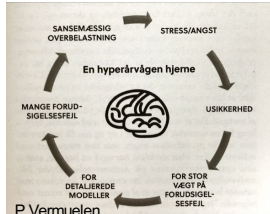
22

Sanseperceptions og modulationsforandringer:

Koks i sanseperception og modulation/integration kan betyde:

- vanskelighed med regulering af aktivitetsniveau
- frustration, frygt/angst, vrede, aggression, resignation eller ...
- Den hyperårvågne hjerne

P.Vermuelen

23

Lars svarer på spørgsmål

- Hvilke specifikke metoder anvender I for at styrke Jakobs evne til at mærke sig selv og opnå øget selvbevidsthed?

24

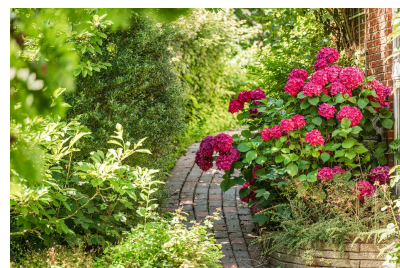
Hvad kan vi gøre for at hjælpe sanserne og velvære på vej?

1. Det er den sjove og legende aktivitet – der skaber motivation og kontakt
- (connection before correction)
2. Det er den daglige deltagelse – der gør en forskel
3. Det er gentagelse og variation – der skaber udvikling
4. Det er tydelighed – der gør det lettere

25

Nogle af
Aktiviteterne i
Huset
Scheving

gåtur

26

Lars svarer på spørsmål

- Hvordan gør I sansemotoriske aktiviteter som stjerneløb, svømning, massage og lign. til en integreret del af hverdagen, der understøtter trivsel og udvikling?
- Hvordan indtænker I sanseindtryk gennem mad og måltider til at styrke oplevelse af trivsel, ro og velvære?

27

Udendørs aktivitet

28

29

Hvad kan vi gøre for at hjælpe sanserne og velvære på vej?

- Deltagelse i dagligdags aktiviteter m/støttesystemer
- Idrætsaktiviteter m/pædagogiske strategier
- Sansemotorisk træning og idrætsaktiviteter m/pædagogiske principper

30

Lars svarer på spørgsmål

- Hvordan bruger I viden om sanser og kropsfornemmelse til aktivt at nedbringe uhensigtsmæssig adfærd og skabe større trivsel?

31

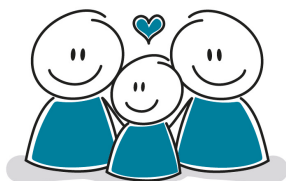

Lars svarer på spørgsmål

- Hvilke konkrete, fremadrettede mål har I i forhold til at styrke jeres arbejde med sanseintegration og skabe varig forandring?

32

Tak for i dag -

God arbejdslyst med sanserne

Kirsten Bundgaard og Lars Nørgaard

www.neuro-team.dk og www.husetscheving.dk